

Europarådets
konvention
om
**åtgärder
mot
männis-
kohandel**

Brottsfrens
rättigheter

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Människohandel kränker rättigheterna och påverkar otaliga människors liv i Europa och utanför dess gränser. Ett ökande antal kvinnor, män och barn behandlas som handelsvaror som säljs över gränserna eller i sitt eget land, och fastnar i utnyttjande och övergrepp.

■ Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel, som trädde i kraft den 1 februari 2008, syftar till att

- ▶ förhindra människohandel,
- ▶ skydda offer för människohandel,
- ▶ lagföra förövare och
- ▶ främja samordning av nationella åtgärder och internationellt samarbete.

■ Konventionen är tillämplig på

- ▶ alla former av människohandel, nationell eller gränsöverskridande, oberoende av dess eventuella samband med organiserad brottslighet,
- ▶ alla offer för människohandel (kvinnor, män och barn),
- ▶ alla former av utnyttjande (sexuellt utnyttjande, tvångsarbete eller tvångstjänster, slaveri, trälldom, avlägsnande av organ etc.).

■ Den främsta betydelsen av konventionen är dess fokus på mänskliga rättigheter och skydd för brottsoffer. Konventionen definierar människohandel som ett brott mot de mänskliga rättigheterna och en kränkning av människans värdighet och integritet. Det medför att de nationella myndigheterna hålls ansvariga om de inte vidtar åtgärder för att förebygga människohandel, skydda brottsoffer och utreda fall av människohandel.

■ Eftersom människohandel är en världsomfattande företeelse som inte känner några nationella gränser är konventionen relevant för länder över hela världen och står öppen för dem alla.

VAD ÄR MÄNNISKOHANDEL?

— I konventionen definieras människohandel som en kombination av tre moment, nämligen

- ▶ en **handling**: rekrytering, transport, överföring, hysande eller mottagande av personer,
- ▶ med användande av vissa **medel**: hot eller användning av våld eller andra former av tvång, bortförande, bedrägeri, vilseledande, maktmissbruk eller missbruk av en persons utsatta belägenhet eller givande eller mottagande av betalning eller förmåner för att erhålla samtycke från en person som har kontroll över en annan person,
- ▶ i syfte **att utnyttja en person**: syftet måste i vart fall, som ett minimum, omfatta utnyttjande av andras prostitution eller andra former av sexuellt utnyttjande, tvångsarbete eller tvångstjänst, slaveri eller med slaveri jämförbara handlingar, trældom eller avlägsnande av organ.

VAD ÄR SKILLNADEN MELLAN MÄNNISKOHANDEL OCH MÄNNISKOSMUGGLING?

— Medan målet för människosmuggling är att olagligen transportera människor över gränserna för att direkt eller indirekt erhålla ekonomiska eller andra materiella fördelar är syftet med människohandel att utnyttja människor. Dessutom behöver människohandel inte nödvändigtvis vara gränsöverskridande eftersom människohandel även kan förekomma endast inom ett lands gränser.

VEM ÄR OFFER FÖR MÄNNISKOHANDEL?

— Alla kan bli offer för människohandel – kvinnor, män och barn, oavsett ålder och social status. Människor som blir offer för människohandel tvingas exempelvis att utföra sexuella tjänster, arbeta mot obetydlig eller ingen ersättning eller få ett organ avlägsnat. Utnyttjandet förekommer ofta tillsammans med fysiskt och psykiskt våld och hot mot offer och deras släktingar.

— I konventionen definieras offer för människohandel som en person som har rekryterats, transporterats, överförts, hysts eller tagits emot inom ett land eller över en gräns, genom användning av hot, våld, bedrägeri, tvång eller andra otillbörliga medel, i syfte att utnyttjas.

— Ett barn anses vara offer för människohandel oavsett om några **medel** har använts för att rekrytera, transportera, överföra, hysa eller ta emot honom eller henne i utnyttjandesyfte.

— Personens "samtycke" till utnyttjandet är irrelevant när **medel** (tvång, bedrägeri, missbruk av en persons utsatta belägenhet etc.) har använts. Dessutom ska en person anses vara offer för människohandel även om utnyttjandet ännu inte ägt rum, i de fall då personen har utsatts för någon av **handlingarna** med användning av något av **medlen**.

VILKA RÄTTIGHETER HAR OFFER FÖR MÄNNISKOHANDEL ENLIGT KONVENTIONEN?

Identifikation

— Offer för människohandel måste formellt identifieras som sådana, så att de ska kunna skyddas från att behandlas som irreguljär immigranter eller brottslingar. Identifikationen görs av särskilt utbildade personer (polis, socialarbetare, arbetsinspektörer, läkare, stödpersoner etc.) som följer överenskomna förfaranden och identifikationskriterier.

Tid för återhämtning och reflektion

— Även innan offren formellt identifieras som sådana har de rätt till som minimum 30 dagar för att återhämta sig, komma bort från människohandlarnas inflytande och bestämma sig för om de är villiga att samarbeta med myndigheterna i utredningen av människohandelsbrottet. Under denna period kan de inte utvisas från landet och är berättigade till bistånd även i fall då de befinner sig olagligen i landet.

Bistånd

— Oberoende av om offren är beredda att samarbeta med brottsutredningen eller agera som vittnen har de rätt till

- ▶ lämpligt och säkert boende
- ▶ psykologisk hjälp
- ▶ materiellt bistånd
- ▶ tillgång till akut läkarvård
- ▶ översättnings- och tolktjänster
- ▶ rådgivning och information
- ▶ stöd vid straffrättsliga förfaranden
- ▶ tillgång till arbetsmarknad, yrkes- och skolutbildning, om de är lagligen bosatta i landet.

Rättslig assistans

— Offer för människohandel har rätt till information om sina rättigheter och alla relevanta förfaranden på ett språk som de kan förstå. De har också rätt att få rättslig assistans och kostnadsfri rättshjälp under särskilda villkor.

Uppehållstillstånd

— Offer för människohandel kan beviljas uppehållstillstånd om deras personliga situation så kräver, eller om de måste stanna kvar i landet för att samarbeta med myndigheterna i utredningen av människohandelsbrottet. Beviljandet av uppehållstillstånd påverkar inte rätten att söka asyl.

Skydd för privatlivet och identiteten

— Brottsoffrens personuppgifter får inte offentliggöras och får endast sparas för specifika lagliga ändamål. De får inte användas på något sätt som skulle kunna möjliggöra identifikation av offren.

Skydd under utredning och rättegång

— Brottsoffer och deras familjemedlemmar ges vid behov skydd mot potentiella hämndåtgärder eller hot från förövarnas sida. Detta kan omfatta fysiskt skydd, omlokalisering, skyddad identitet och hjälp att skaffa sysselsättning.

Kompensation

— Offer för människohandel har rätt till ekonomisk kompensation för skada som förövarna åsamkat dem. Denna kompensation kan antingen beviljas av domstol efter beslag av förövarnas tillgångar, eller tillhandahållas av den stat där utnyttjandet ägde rum.

Återföring och återvändande

— Brottsoffrens återförande till sitt ursprungsland måste ske med vederbörlig respekt för deras rättigheter, säkerhet och värdighet och med hänsyn tagen till statusen i relaterade rättsliga förfaranden. När de återvänder måste de erbjudas hjälp med återintegrering såsom utbildning och hjälp att hitta sysselsättning.

VILKA SÄRSKILDA RÄTTIGHETER HAR BARN SOM HAR FALLIT OFFER FÖR MÄNNISKOHANDEL?

— Förutom de ovannämnda rättigheterna, som gäller alla offer för människohandel, har barn följande särskilda rättigheter:

- ▶ ensamkommande barn tilldelas en god man som kan företräda dem och agera för barnets bästa;
- ▶ åtgärder vidtas för att fastställa barnens identitet och nationalitet och, om det är i enlighet med barnets bästa, hitta deras familjer;
- ▶ om det råder osäkerhet om ett offers ålder men det finns rimliga skäl att tro att offret är under 18 år, ska det antas att det rör sig om ett barn, och han eller hon ska ges särskilda skyddsåtgärder i väntan på att åldern kan fastställas;
- ▶ barn har rätt till utbildning och stödåtgärder som tar hänsyn till deras behov;
- ▶ en risk-och säkerhetsbedömning görs före återvändandet, som bara sker om det är i enlighet med barnets bästa;
- ▶ barn ska åtnjuta särskilda skyddsåtgärder under förundersökning och rättegång.

ÖVERVAKNING AV TILLÄMPNINGEN AV KONVENTIONEN

— Samtliga länder som har undertecknat Europarådets konvention övervakas regelbundet av GRETA (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings). GRETA:s roll är att säkerställa att bestämmelserna i konventionen tillämpas effektivt och att offrens rättigheter respekteras.

— GRETA analyserar situationen land för land, sammanställer rapporter där goda rutiner och luckor identifieras och ger rekommendationer för hur tillämpningen av konventionen kan förbättras i de olika länderna. Rapporterna och rekommendationerna offentliggörs på Europarådets webbplats om människohandel.

För kontakt och ytterligare information:

Sekretariatet för Europarådets konvention om åtgärder
mot människohandel (GRETA och partskommittén)

Europarådet / Council of Europe

F-67075 Strasbourg Cedex

Frankrike / France

e-post / e-mail: Trafficking@coe.int

www.coe.int/trafficking